

Legislativní rámec a judikatura ve věci měření rychlosti motorových vozidel

Měření rychlosti vozidel je upraveno v ustanovení § 79a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. V souladu s odstavcem 1 je k měření rychlosti vozidel oprávněna Policie České republiky (dále jen „policie“) a obecní policie, přičemž obecní policie tuto činnost vykonává na místech určených policií a postupuje v součinnosti s policií.

Zákonem zde není blíže specifikováno, v čem má součinnost obecní policie s policií při měření rychlosti spočívat. Nelze ale např. dovodit, že by na místě, kde obecní policie provádí měření, měl být přítomen rovněž příslušník policie.

Po nabytí účinnosti zákona 133/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), tj. od 1. srpna 2011 není měření rychlosti policií podmíněno označením měřeného úseku přenosnými dopravními značkami „Měření rychlosti“, resp. konec tohoto úseku dopravní značkou „Konec měření rychlosti“.

Oprávnění obecní policie měřit rychlost vozidel bylo do zákona o silničním provozu včleněno zákonem č. 411/2005 Sb. s účinností od 1. července 2006, jak však vyplývá ze závěrů uvedených v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2007, č. j. 52 Ca 4/2007-32, č. 1363 Sb. NSS, byla obecní policie s ohledem na znění některých ustanovení zákona o obecní policii oprávněna měřit rychlost vozidel v obvodu své působnosti pomocí silničních měřidel rychlosti i před nabytím účinnosti zákona č. 411/2005 Sb.

Pro úplnost je třeba dodat, že ze zákona č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá oprávnění k měření rychlosti vozidel v určitém rozsahu i pro příslušníky Vojenské policie. Vojenská policie ve smyslu § 3 písm. h) citovaného zákona dohlíží nad bezpečností provozu vozidel ozbrojených sil a nad bezpečností provozu ostatních dopravních prostředků ve vojenských objektech. Z toho lze tedy dovodit, že je oprávněna i k měření rychlosti vojenských vozidel a ve vojenských objektech (pojem „vojenský objekt“ je vymezen v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky) i k měření rychlosti vozidel ostatních.

Bez zákonného zmocnění nelze přenést oprávnění k měření rychlosti vozidel na jiné než výše vyjmenované subjekty. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 4. 2008, č. j. 1 As 12/2008-67, č. 1607 Sb. NSS, je v zákoně o silničním provozu jednoznačně zakotvena privilegovaná forma dohledu nad dodržováním dovolené rychlosti vozidel. Tato činnost je součástí celkového dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, a je tedy výkonem veřejné správy. Zákon zde specifikuje působnost a pravomoc orgánů policie a obecní policie ve věcech provozu na pozemních komunikacích, současně však neobsahuje vymezení této konkrétní pravomoci a působnosti ve vztahu k jinému orgánu veřejné správy a neobsahuje ani zákonné zmocnění pro přenesení výkonu tohoto výseku veřejné správy, ať již na některou z osob veřejného práva či na subjekt od osob veřejného práva odlišný, tedy na fyzické osoby nebo právnické osoby soukromého práva.

Neexistenci oprávnění soukromých subjektů měřit v rámci úředního měření rychlost vozidel v silničním provozu dovodil Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 2. 10. 2008, č. j. 7 As 6/2008-162. Byť by soukromý subjekt byl podle zákona o metrologii autorizován k výkonu úředního měření rychlosti silničních vozidel, nevyplývá z tohoto kvalifikovaného veřejnoprávního postavení jeho působnost ve věcech provozu na pozemních komunikacích včetně přestupků. Zákon přenesení výkonu působnosti v této oblasti neumožňuje, proto nemůže být soukromoprávní subjekt do tohoto výkonu veřejné správy zapojen a výsledky měření nemohou být bez dalšího použity jako důkaz v přestupkovém řízení.

Pokud jde o typy měřidel, které je policie, potažmo obecní policie, oprávněna používat k měření rychlosti vozidel, lze uvést, že zákon typy měřidel neupravuje. Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že správní orgány jsou pro zajištění jednotnosti a správnosti měřidel a měření povinny používat k měření pouze měřidel, u nichž bylo ověřeno, že mají požadované metrologické vlastnosti, a to pouze po dobu platnosti daného ověření. Pokud je splněn tento požadavek, není v rozporu s právními předpisy, pokud zvolí při provádění dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu stacionární či mobilní zařízení měřící rychlost vozidel. K témuž závěru dospěl i Krajský soud v Ostravě, který v rozsudku ze dne 26. 2. 2010, čj. 58 Ca 46/2009 - 37, č. 2080/2010 Sb. NSS, uzavřel, že policie může při provádění dozoru nad bezpečností a plynulostí silničního provozu používat jak stacionární, tak i mobilní měřící zařízení, a to dle své volby s přihlédnutím k účelu, povaze, místu a dalším okolnostem měření rychlosti vozidel, kdy žádný právní předpis neukládá policii používat jen určitý druh či typ měřícího zařízení (např. jen stacionární měřící zařízení).

Získávání důkazních prostředků pro dokazování v rámci řízení o přestupku, a vůbec vedení celého přestupkového řízení, musí být přísně v souladu s platným zněním zákona o přestupcích a správním řádem, jakož i dalšími obecně závaznými právními předpisy (např. zákon na ochranu osobních údajů).

To především znamená, že při zjišťování a dokumentování přestupků musí být záznamová zařízení pro měření rychlosti obsluhována výlučně subjektem oprávněným k provádění měření rychlosti vozidel, tedy policií nebo obecní policií. Vedení řízení o přestupku pak náleží výhradně příslušnému správnímu orgánu. Projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je výkonem státní správy a dle § 124 odst. 5 písm. j) zákona o silničním provozu je svěřeno obecním úřadům obce s rozšířenou působností; tento ani jiný zákon nestanoví např. možnost přenesení plnění úkolu správního orgánu na soukromoprávní subjekt. Základním předpokladem je, že správní orgány jsou pro výkon veřejné správy dostatečně materiálně a personálně vybaveny.